Valtiovarainvaliokunta/ Asunto- ja ympäristöjaosto
Viite: HE 30/2015 Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016

NAL:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ VALTION TALOUSARVIOKSI 2016

Nuorisoasuntoliitto ry (NAL) kiinnittää lausunnossaan huomiota edellytyksiin jatkossakin tuottaa kohtuuhintaisia asuntoja nuorille eli erityisryhmien investointiavustuksiin, nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn sekä asumisen merkitykseen nuorisotakuun onnistumisessa.

Nuorisoasuntoliitto muistuttaa, että Suomessa alle 30-vuotiailla on erityinen asema asuntomarkkinoilla. Tilastokeskuksen mukaan alle 30-vuotiaista 71 % prosenttia asuu vuokralla. Yli 45-vuotiaissa osuus on tippunut 21 prosenttiin asuntokunnista. Tämän selkeän yliedustuksen takia on tärkeää, että alle 30-vuotiaita tarkastellaan asuntomarkkinoilla jatkossakin omana erityisenä ryhmänään.

Samalla Nuorisoasuntoliitto kiittää eduskunnan valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostoa mahdollisuudesta antaa lausunto valtion talousarvioon 2016 liittyen.

Taustaa alle 30-vuotiaiden asemasta asuntomarkkinoilla

Nuorten asema asuntomarkkinoilla on muuta väestöä heikompi mm. alhaisen tulotason takia. Esimerkiksi NAL:n omistaman rakennuttaja- ja vuokrataloyhtiö Alkuasunnot Oy:n asuntoihin kuluvan vuoden aikana asukkaiksi valittujen henkilöiden mediaanitulot ovat olleet noin 750 euroa kuukaudessa. Vuokrien edelleen noustessa vaarana on, että etenkin pääkaupunkiseudulla kasvavalle joukolle nuoria oma koti jää kustannusten takia haaveeksi tai jos asunnon saa, sitä ei voi pitää. Korkea vuokrataso myös ajaa nuoria taloudellisiin ongelmiin ja kasvattaa maksuhäiriöiden riskiä.

Vuokra-asuminen on etenkin nuorten asuntokuntien asumismuoto. Asuntokunnan vanhimman henkilön iän kasvaessa vähenee vuokralla asuvien asuntokuntien osuus. Kuten Taulukosta 1 käy ilmi asuntokunnista, joiden vanhin henkilö on alle 30-vuotias, vuokralla asui 71 prosenttia, 30-44-vuotiaiden asuntokunnista lähes kolmannes ja 45 vuotta täyttäneistä vuokralaisasuntokuntia oli enää 21 prosenttia.

Nuorisoasuntoliitto ry
Viljatie 4 D 29, 00700 Helsinki
nuorisoasuntoliitto ry
info@nal.fi | www.nal.fi
tel. (09) 7740 280 | fax (09) 555 025

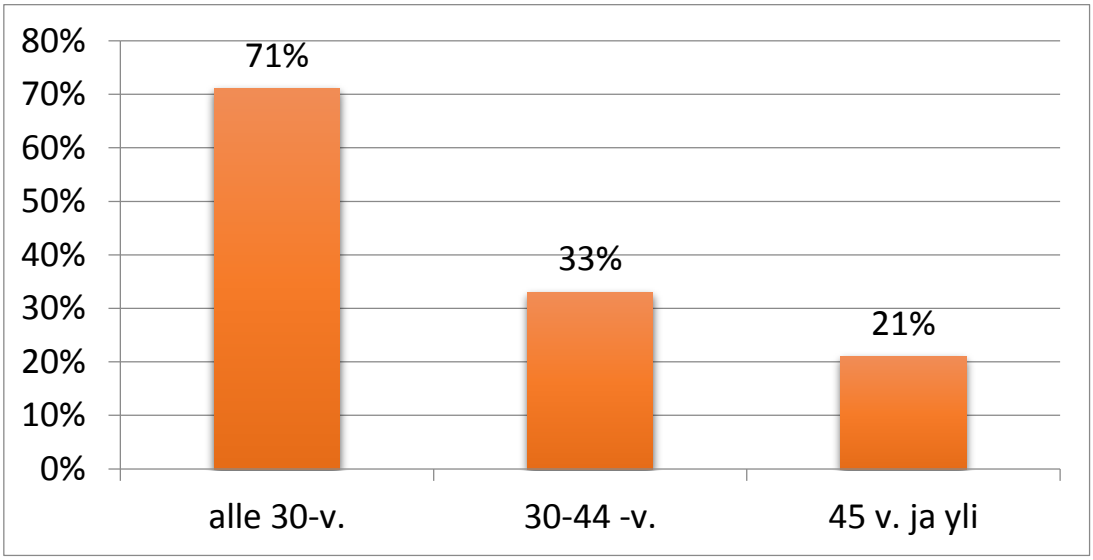

Taulukko 1. *Vuokra-asumisen osuus asuntokunnan vanhimman henkilön mukaan (Lähde: Tilastokeskus, Asuntokunnat ja asuinolot 2012)*

Noin joka kymmenes alle 30-vuotias on menettänyt luottotietonsa. Suomen Asiakastiedon mukaan 370 000 luottotietonsa menettäneistä alle 30-vuotiaiden osuus on lähes neljännes (23 prosenttia). Näiden nuorten on käytännössä mahdotonta saada asuntoa vapailta markkinoilta, ja valitettavasti, toisin kuin NAL, monet yleishyödyllisetkään vuokranantajat eivät vuokraa heille asuntoja. Asunnon saamisen lisäksi nuorten maksuongelmat vaikeuttavat usein myös asumisen onnistumista ja ylipäänsä nuorten elämänhallintaa.

Vuokra-asumisen kustannusten kasvu pysäytettävä

NAL näkee hyvänä, että vuokra-asuntotuotantoa pyritään lisäämään kasvukeskuksiin ja erityisesti metropolialueelle. Valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon tuotantotavoitteita ei ole kuitenkaan saavutettu kasvualueilla vuosiin. Valtion tulee tunnustaa asuntopolitiikassaan metropolialueen ongelmien erilaisuus ja vakavuus muuhun maahan verrattuna. Hallituksen tulee asuntopolitiikassaan löytää todellisia keinoja valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi on löydettävä toimivia keinoja vuokratason nousun ehkäisemiseksi. Yleishyödyllisten rakennuttajien vuokra-asuntotuotannon tukeminen hillitsee vuokra-asumisen kustannuksien kasvua.

Ministeri Tiilikaisen julkisuudessa esittämien lausuntojen mukaan hallitus on talousarvioesityksen antamisen jälkeen päättänyt pitää nuoriso- ja opiskelija-asumisen mukana erityisryhmien investointiavustusten piirissä. Tämän vuoksi **talousarvioesitystä tulee korjata poistamalla siihen sisältyvät maininnat nuoriso- ja opiskelija-asumisen aseman muuttamisesta.**

Erityisryhmien investointiavustuksilla on saatu rakennettua kohtuuhintaisia nuoriso- ja opiskelija-asuntoja, joista on ollut ja on yhä varsinkin kasvukeskuksissa suuri pula. ARA:n investointiavustuksissa nuorisoasuntohankkeita tulisi priorisoida ja niiden avustusprosenttia pitäisi korottaa, jotta kohtuuhintaisten asuntojen tuotanto jatkuisi tulevaisuudessakin. Koska **Raha-automaattiyhdistys ei enää tue investointiavustuksin nuorisoasuntojen rakentamista, tulee Lakia avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi muuttaa siten, että nuorisoasumisen avustusprosentti nostetaan nykyisestä 10 prosentista takaisin aiemmalle 20 prosentin tasolle.**

Ilman muutoksia eduskunnan käsittelyssä olevan valtion vuoden 2016 talousarvioesityksen perusteella nuorten asumiseen osoitetut varat ovat selvästi riittämättömät nuorten asuntotilanteen parantamiseksi.

Pitkäaikaisasunnottomuutta ei voi poistaa ilman nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyä

Suomessa on tilastojen mukaan 1607 asunnotonta alle 25-vuotiasta nuorta. Heistä 240 on pitkäaikaisasunnottomia. Lähes joka neljäs asunnoton Suomessa on alle 25-vuotias. (ARA:n selvitys 1/2015: Asunnottomat 2014). Nuorista asunnottomista lähes 62 % (n. 1000) elää pääkaupunkiseudulla, jossa merkittävänä haasteena on pienten, kohtuuhintaisten asuntojen puute. Lisäksi nuorten asunnottomuus tilastoituu huonosti, ja NAL:n arvioiden mukaan määrä on todellisuudessa jopa kaksin-kolminkertainen. Vaalikaudella aloitetaan uusi asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma (AUNE). **Pitkäaikaisasunnottomuuden ennaltaehkäisyn ja uusiutumisen estämisen tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeistä on nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäiseminen.**

Osana päättymässä olevaa pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelma PAAVO 2:ta on käynnissä laaja-alainen ja eri hallintokuntien raja-aidat ylittävä yhteistyöhanke. Nuorisoasuntoliitto koordinoi tätä nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyhanketta. Monialainen yhteistyö on välttämätöntä nuorten asunnottomuuden ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Tämän kaltaisia nuorten hyvinvointia edistäviä hankkeita tulee toteuttaa nuorisotakuun yhteydessä ja huomioida asumisen keskeinen merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. On resurssien haaskausta keskittyä vain yhden elämän osa-alueen parantamiseen, jos muut elämän perusedellytykset eivät ole kunnossa.

Nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyhankkeen alla on toteutettu ja kehitetty mm. erilaisia asumista tukevia palveluita sekä luotu monialaisia toimintamalleja nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi ja asunnottomuuden poistamiseksi. Hankkeen puitteissa tapahtuva nuorisoasuntojen rakentaminen on rahoitettu pääosin ARA:n erityisryhmien investointiavustuksilla. Vuosi 2015 on Nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyhankkeen viimeinen toimintavuosi. Tulevaisuudessakin kannattaa panostaa nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn. Asunnottoman nuoren asuttaminen säästää yhteiskunnan varoja noin 15 000 euroa vuodessa.

Nuorisoasuntoliitto ry
Viljatie 4 D 29, 00700 Helsinki
info@nal.fi | www.nal.fi
tel. (09) 7740 280 | fax (09) 555 025

Talousarvioesitykseen on kirjattu, että asumisneuvonnan tukemisen tavoitteena on vakiinnuttaa asumisneuvonta kuntien vapaaehtoiseksi pysyväksi toiminnaksi. Tämä on oikea suunta. Tosin avustukseen varattava 0,9 Meur myöntövaltuus on kokonaisuutena varsin pieni siihen nähden, kuinka vaikuttavasta asunnottomuutta vähentävästä ja asumisen ongelmia ennaltaehkäisevästä tukimuodosta on kyse. **Erityisen tehokasta asumisneuvonta on juuri nuorten kohdalla, joten esitämme asumisneuvonnan tukea edelleen lisättäväksi, jotta toiminnan vakinaistaminen saataisiin kunnolla käyntiin. Osa asumisneuvonnan määrärahasta voitaisiin myös kohdentaa nimenomaan nuoria koskevaksi.**

Nuorisotakuussa tulisi huomioida asuminen

Nuorisoasuntoliitto toivoo, että vaikka nuorisotakuun rahoitus vähenee ensi vuonna, sen kehittämistä hallitusohjelman kärkihankkeena jatketaan. Nuorisotakuun tavoitteena on nuorten työllisyys- ja koulutustilanteen parantaminen. Nuorten työssäkäynti ja kouluttautuminen sekä syrjäytymisen ehkäisy kaikkinensa edellyttävät välttämättä, että nuorten asuminen on kohtuullisesti järjestetty. **Asumisen näkökulma tulisi ehdottomasti huomioida nuorisotakuussa. Tämä voitaisiin toteuttaa edullisesti esimerkiksi huomioimalla asuminen osana alkukartoitusta eri palveluissa.**

Mikäli nuorille ei ole tarjolla kohtuuhintaista asumista, voi muodostua teennäistä työvoimapulaa, johon on vaikea vastata. Nuoren näkökulmasta tarkasteltuna asunnottomuus, tarpeisiin sopimaton asunto tai hyvien kulkuyhteyksien puute voivat luoda ongelmia aina ajankäytön suunnittelusta sosiaaliseen syrjäytymiseen.

Nuorten asumiseen liittyvät ongelmat eivät kosketa vain niitä nuoria, joilla on ongelmia elämänhallinnan kanssa. Ongelmat nousevat esiin myös elinkeinoelämän näkökulmasta. Osaavan ja motivoituneen työvoiman saaminen voi muuttua nykyistäkin hankalammaksi, jos nuorisotakuussa ei oteta huomioon asumisen merkitystä päivittäisen elämisen, työn tai opiskelun kannalta.

Helsingissä 15.10.2015

NUORISOASUNTOLIITTO RY

Tuomas Nurmela
puheenjohtaja

Minna Vierikko
pääsihteeri

Nuorisoasuntoliitto ry
Viljatie 4 D 29, 00700 Helsinki

info@nal.fi | www.nal.fi
tel. (09) 7740 280 | fax (09) 555 025